

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՎՈՂ ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեմա՝ Խոսք և հաղորդակցման դասերը
տարրական դասարաններում

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Գոհարիկ Սանթրոսյան

Երևանի Սմբատ Բյուրատի անվան հ. 125 հիմնական դպրոց

Ղեկավար՝ Վերոնիկա Բաբաջանյան

Երևան 2023թ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն-----	3
Խոսք և հաղորդակցման դասերը տարրական դասարաններում-----	5
Եզրակացություն-----	16
Օգտագործված գրականության ցանկ-----	17

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Խոսքը մեծ ուժ է այն համոզում է, հարկադրում է:

Ռալֆ Էմերսոն

Խոսքը հոգեկան բարդ գործընթաց է, մարդկանց հաղորդակցման միջոց, որն իրագործվում է լեզվի օգտագործման արդյունքում: Կարևորվում է շրջապատի միջավայրի ներգործությունը. բանն այն է, որ երեխան վաղ տարիքից լսելով մաքուր, զեղեցիկ, ճիշտ խոսք՝ արդյունքում ձևավորում է սեփական խոսքը:

Հասարակության մեջ իր տեղը գտնելու համար մարդը պետք է արդյունավետ հաղորդակցվել սովորի: Երեխան նախ շփվում է ծնողների հետ, այնուհետև նաև այլ մարդկանց, սովորում է հաղորդակցվել համատեղ գործունեության ընթացքում: Այդ գործունեությունը կարող է լինել խաղ, ուսում, իր ուժերի չափով աշխատանք: Այդ ընթացքում երեխան յուրացնում է իր միջավայրի սոցիալական փորձը, հասկանում է, թե ինչը ինչպես է արվում, սովորում է վարքի ու գործունեության նորմերն ու կանոնները, այսինքն՝ հասկանում է, թե ինչ կարելի է անել, իսկ ինչ՝ ոչ, ում հետ ինչպես կարելի է վարվել, որտեղ իրեն ինչպես պիտի պահի և այլն:

Մայրենիի առարկայական չափորոշիչն ու ծրագրերը կարևորում են աշակերտների խոսքի զարգացումը, մասնավորապես՝ հաղորդակցական կարողությունների ձևավորման խնդիրների տեղի և դերի որոշման հարցում: «Մայրենի » առարկայի նպատակն առաջին հերթին աշակերտների խոսքի և մտածողության զարգացումն է, լեզվի հաղորդակցական գործառույթի իրականացումը: Կապակցված խոսքի հմտությունների ձևավորումը, բառապաշարի հարստացումը, աշակերտների խոսքի լեզվական-քերականական կառուցվածքի մշակումը պետք է ծառայեն այս գլխավոր նպատակին՝ մայրենիով գրագետ և արդյունավետ հաղորդակցվելու կարողությունների ձևավորմանն ու զարգացմանը:

«Խոսք և հաղորդակցություն» ժամերի առանձնահատուկ հատկանիշներից մեկը խոսքային գործունեության հիմնական տեսակների (կարդալ, գրել, լսել, խոսել) ուղղությամբ կազմակերպված համակարգված և նպատակամետ աշխատանքն է: Պետք է նկատի ունենալ նաև, որ արդյունավետ հաղորդակցման կարողությունների նպատակով խոսքի զարգացումը միայն մայրենիի դասերի համար ու դրանց միջոցով չէ, որ տեղի է ունենում: Մայրենի լեզվի ուսուցման մասին խոսելիս պետք է հստակ տարբերակել հարցի երկու կողմը. մայրենի լեզուն՝ որպես ուսումնական առարկա և մայրենին՝ որպես կրթության լեզու: Կրթության լեզուն իմացության,

ճանաչողության հիմքն է, հետևաբար բոլոր ուսումնական առարկաները յուրացվում են կրթության, դասավանդման լեզվի միջնորդությամբ: Խոսքի զարգացումը, ներառյալ բարեկիրթ խոսքի զարգացման ուղղությամբ տարվող աշխատանքը, պետք է լրացվի մեկ այլ խնդրով. ձևավորել այնպիսի անձ, որը տիրապետելով որոշակի բովանդակային նյութի, տեղեկատվության, կարողանա ճիշտ կողմնորոշվել կոնկրետ խոսքային իրադրության մեջ, իր խոսքը կառուցել այդ իրադրությանը համապատասխան, այդ թվում՝ հաշվի առնելով իր մտահղացումը, հաղորդակցական նպատակը և այլն: Այսինքն՝ արդյունավետ հաղորդակցվել: Արդյունավետ հաղորդակցությունը ենթադրում է ճիշտ, արդյունավետ և տեղին խոսք: Արդյունավետ հաղորդակցումը ենթադրում է այնպես կառուցել խոսքը, որ հնարավոր լինի լուծել հաղորդակցական խնդիրը, հասնել հաղորդակցական նպատակին:

Այս ժամերի արդյունավետ կազմակերպումը կնպաստի հաջողությամբ իրականացնել լեզվի ուսուցման հաղորդակցական և գործառույթային մոտեցումը և կնպաստի աշակերտների խոսքի արդյունավետ զարգացմանը:

«Խոսք և հաղորդակցություն» ժամերին տեղ են գտել կառուցվածքային այնպիսի տարրեր, ինչպիսիք են.

- հաղորդակցական նպատակի սահմանում և դրա իրագործման խոսքային միջոցների ընտրություն,
- խոսքային իրավիճակի ներմուծում և խոսքի դրդապատճառի ստեղծում,
- ուսումնական խնդրի որոշում և դրա լուծման եղանակների ու քայլաշարերի որոշում,
- ուսումնական և խոսքային գործունեության կազմակերպում գրավոր և բանավոր ձևերով արտահայտվելու միջոցով,
- ստեղծված տեքստերի և բանավոր պատումների ստուգում և վերլուծություն՝ հետագա շտկողական աշխատանքով,
- Խոսքի իրականացված նպատակների ընդհանրացում և եզրահանգում:

Խոսք և հաղորդակցման դասերը տարրական դասարաններում

«Հաղորդակցում» տերմինը ծագել է լատիներեն „communico,, բառից, որը նշանակում է դարձնում եմ ընդհանուր, կապում եմ, շփվում եմ : Հաղորդակցման հիմնական նպատակը տեղեկատվության փոխանցումն է, որը կարող է կատարվել զանազան ձևերով: Հաղորդակցությունը տեղեկությունների փոխանցման գործընթացն է, որը կատարվում է իմաստավոր շարժումներով /ժեստեր/, դեմքի արտահայտություններով, խոսքով, մամուլի կամ էլեկտրոնային փոստի հաղորդագրություններով, հեռախոսով, ռադիոյով, հեռուստատեսությամբ և այլ եղանակներով: Հաղորդակցումը հասարակական սուբյեկտների /անձ, սոցիալական խումբ/ փոխներգործության գործընթաց է, որի ժամանակ տեղի է ունենում տեղեկության, փորձի, գիտելիքների, կարողությունների և գործունեության արդյունքների փոխանակում: Հաղորդակցությունը,

շփումը մարդկանց փոխազդեցությունն է, որի արդյունքում. ա) շփվողները որոշակի տեղեկատվություն են փոխանակում` այդպիսով ճանաչում շրջապատող աշխարհը, մարդկանց, ինքն իրեն (տեղեկատվական – հաղորդակցական գործառույթ), բ) պլանավորում և կազմակերպում են իրենց գործունեությունը` կարգավորելով սեփական և գործընկերոջ վարքը (հաղորդակցական – կարգավորող գործառույթ), գ) ազդում/ներգործում են շփվողների հուզական-զգայական ոլորտի վրա (աֆեկտիվ-հաղորդակցական գործառույթ):

Առաջադրանքները ձևավորում և զարգացնում են.

Հաղորդակցվելու, շփվելու կարողություն

ա) հաղորդակցական խնդիրների լուծում,

բ) պատմությունների հորինում,

գ) հաղորդակցական իրադրություններում կողմնորոշվելու կարողություն,

դ) շփման խոսքային և ոչ խոսքային միջոցների տեղին օգտագործում, հաղորդակցությունը վերլուծելու կարողություն (հնարավորություն տալ երեխաներին հասկանալ, գիտակցել հաղորդակցման դերը իր կյանքում, մտածել, վերլուծել շփման իր փորձը, խոսել դրա մասին, գնահատել հաղորդակցման իր կարողությունները, բարելավել դրանք):

Օրինակ` 1 – 2-րդ դասարաններ

Մարդը չի կարող մենակ ապրել

Կարելի է երեխաների հետ խոսել այն մասին, որ մարդը չի կարող ապրել մենակ, որ նա միշտ այլ մարդկանց հետ շփվելու, գրուցելու կարիք ունի: Եթե մի օր արթնանան և տեսնեն, որ մենակ են, կապի միջոցներ չկան, ոչ ոքի հետ չեն կարող շփվել, ինչպե՞ս կզգան իրենց: Կպատմեն, թե որոնք են միայնակ լինելու դրական և բացասական կողմերը: Ընդհանրացնելով տպավորությունները, պարզում ենք, որ մարդիկ շփվում են, որպեսզի.

- ինչ – որ բան հարցնեն, իմանան,
- ինչ – որ բան հաղորդեն, ասեն, պատմեն,
- բարևեն, ողջունեն, հրաժեշտ տան,
- շնորհավորեն,
- բացատրեն կամ բացատրություն լսեն,
- օգնեն կամ օգնություն խնդրեն,
- իրենց ուրախությունը կամ տխրությունը կիսեն ընկերոջ հետ,
- պարծենան, գլուխ գովեն, մխիթարեն, հանգստացնեն և այլն:

3 - 4-րդ դասարաններ- Ինչպե՞ս ենք շփվում միմյանց հետ և ուրիշների հետ. Կարելի է երեխաների հետ գրուցել այն մասին, թե մարդիկ ինչու և ինչպես են շփվում: Մենք ամեն օր խոսում ենք, լսում, գրում, կարդում, այսինքն հաղորդակցվում ենք մարդկանց հետ: Բայց միշտ չէ, որ հաջողվում է: Երբեմն չենք կարողանում համոզել մեր գրուցակցին, որ ճիշտ ենք ասում կամ չենք կարողանում վստահ պատասխանել դասը, թեև սովորած ենք լինում: Երբեմն անաչում ենք, ինքնավստահ չենք լինում, ու դա խանգարում է հասկանալ մեր գրուցակցին կամ այնպես անել, որ մեզ հասկանան: Արդյո՞ք խոսելիս միշտ ենք հաշվի առնում, թե ում հետ, երբ, ինչ նպատակով ենք խոսում կամ գրում: Մարդիկ հաղորդակցվում են որոշակի նպատակով, հարցնել, իմանալ, ճշտել, ողջունել, շնորհավորել, բացատրել, պարզաբանել, ուրախությունը կիսել:

Արդյունավետ հաղորդակցությունը երթադրում է նաև սեփական հույզերը ճանաչելու, կարգավորելու և կառավարելու, այդ մասին խոսելու, դիմացինի հույզերը ընկալելու, հարաբերությունների մեջ դրանք հաշվի առնելու կարողություն: Մարդիկ շփվում են նաև իրենց ուրախությունն ու տխրությունը, հիացմունքն ու զարմանքը, հրճվանքն ու ավստանքը, վախն ու անհանգստությունը և այլ հույզերն ու զգացմունքները կիսելու համար: Սեփական տրամադրությունը ճանաչելը, դրա մասին խոսելը, լավ կամ վատ տրամադրության պատճառները հասկանալը, վերլուծելը կօգնեն

Երեխաներին ավելի ուշադիր ու նրբանկատ դառնալ նաև ուրիշների տրամադրության նկատմամբ, այսինքն՝ կդառնան ավելի արդյունավետ հաղորդակցվողներ: Երեխաների հետ կարելի է զրուցել հետևյալ հարցերի շուրջ.

- Ամենից հաճախ ինչի՞ց է քո տրամադրությունը ընկնում, ինչի՞ց ես տխրում:
- Իսկ ի՞նչն է քեզ ամենից շատ ուրախացնում,
- Իսկ գիտե՞ս, որ մարդիկ հաճախ կարողանում են փոխել և իրենց և ուրիշների տրամադրությունը: Դու այդպես կարողանում ես:
- Ինչ ես անում, երբ բոլորովին տրամադրություն չես ունենում:

Աշխարհում շատ բաներ կան, որոնք սիրում ենք կամ չենք սիրում: Առաջարկել կազմել աղյուսակ և լրացնել հետևյալ նախադասությունները.

ա) Ամենից շատ սիրում եմ, երբ...

բ) Ինչ լավ է, որ...

գ) Ամեն ինչ հրաշալի է, երբ...

դ) Ամենից շատ չեմ սիրում, երբ...

ե) Շատ տխուր բան է, երբ...

զ) Տխրում եմ, երբ...

Բարեկիրթ ձևով օգնություն խնդրելը, օգնություն առաջարկելը կամ օգնություն ընդունելը նույնպես կարևոր կարողություններ են:

Օրինակ՝

- Անձանոթ վայրում անձանոթից հարցրու քեզ անհրաժեշտ հասցեն:
- Խնդրիր ավագ քրոջդ օգնել քեզ՝ տնային հանձնարարությունը կատարել:
- Քո օգնությունն առաջարկիր ընկերոջդ դժվար առաջադրանքը կատարելիս կամ ծեր կնոջը փողոցն անցելիս:
- Հյուրասիրիր սեղանի շուրջ նստած հյուրին՝ առաջարկելով այս կամ այն ուտեստը:

Հաղորդակցության տեսակները

Մարդիկ շփվում ու հաղորդակցվում են տարբեր ձևերով կախված հաղորդակցության նպատակից, տեղից, ժամանակից և հասցեատիրոջից: Ըստ այժմ լինում են.

- խոսքային կամ ոչ խոսքային,
- բանավոր կամ գրավոր,
- միջանձնային կամ զանգվածային,
- մտերմիկ կամ գործնական, պաշտոնական:

Խոսքային կամ ոչ խոսքային հաղորդակցություն

Մտքեր, ասելիք, հույզեր ու զգացմունքներ կարելի է հաղորդել և ընկալել ոչ միայն բառերով:

Ինչպե՞ս ճանաչել տրամադրությունը

Կարելի է առաջարկել մտածել այն մասին, թե ինչպես են հասկանում իրենց շրջապատող մարդկանց տրամադրությունը, նույնիսկ եթե նրանք այդ մասին չեն խոսում:

Բաժանիր ժպիտդ ամենքին

Կարելի է այսպիսի զրույց անցկացնել. «Ձեզ դու՛ր է գալիս, երբ մարդիկ ժպտում են: Իսկ դուք հաճախ եք ժպտում մարդկանց: Գիտե՞ք որ ժպիտը գեղեցկացնում է բոլորին: Փորձեք նկարել ձեր ժպիտը»: Նկարելուց հետո վերլուծում են և պարզում «ժպիտը փոքրիկ արևի է նման»: Իսկ գիտե՞ք, որ ժպիտից կարող է ընկերություն ծնվել:

Էլ ինչ կարող է ծնվել ժպիտից :Փորձիր ասել, թե ինչի՞ է նման մայրիկիդ կամ ուսուցչուհուդ ժպիտը:

Խոսքային և ոչ խոսքային հաղորդակցություն

Կարդա՛, արտագրի՛ր՝ բառերի մի մասը նկարելով:

Լռություն

Մի գետակ կար: Նրա վրա միշտ աղմկում էին նավերը: Իսկ գետակը չէր սիրում աղմուկ: Եվ մի օր ալեկոծվեց, և նավերը սուզվեցին: Եվ այդ օրվանից գետակում տիրում էր լռություն:

1-2-րդ դասարաններ

Խոսքային և ոչ խոսքային հաղորդակցություն

Կարդա՛, արտագրի՛ր՝ բառերի մի մասը նկարելով:

Աղջիկը և արևը

Մի աղջիկ է լինում, անունը՝ Արևիկ: Ինքն էլ արևի նման գեղեցիկ է լինում՝ խոշոր աչքերով ու կարմիր թշերով: Ամբողջ օրը Արևիկը խաղում է դրսում, իսկ երբ երեխա չի լինում, նա սկսում է պահմտոցի խաղալ արևի հետ: Երբ ձմեռ է գալիս, Արևիկը վերցնում է իր գունավոր մատիտները և սկսում է նկարել մեծ ու փոքր արևներ:

Քանավոր և գրավոր հաղորդակցություն

Երեխան դպրոց է գալիս հիմնականում մայրենի լեզվի բանավոր խոսքին ազատ տիրապետած և դպրոցում պետք է զարգացնի այն, ինչպես նաև տիրապետի գրավոր խոսքին: Երեխաներն արդեն գիտեն, որ բանավոր խոսքը հաղորդակցության միջոց է, դրանով շփվում և հաղորդակցվում են շրջապատի հետ: Նրանք հասկանում են նաև գրի կարևորությունը, բայց պետք է, որ զգան նաև դրա անհրաժեշտությունը: Գիրը միայն այն ժամանակ է իմաստ ձեռք բերում, երբ բանավոր խոսքով հաղորդակցվելու հնարավորություն չկա, երբ անհրաժեշտ է «խոսել» նրանց հետ, ով հեռվում է: Թե՛ բանավոր, թե՛ գրավոր խոսքի յուրացումը ոչ միայն ուղղագրություն, բառեր կամ քերականական գիտելիքներ պիտի հաղորդի երեխային, այլ նախ և առաջ զարգացնի նրա բանավոր ու գրավոր հաղորդակցական կարողությունները:

Պատկերացրու, որ մի ամառային լուսնյակ գիշեր արթնանում ես և տեսնում, որ քո սենյակում մի այլմոլորակային է հայտնվել: Նա շատ համակրելի է և, որ զարմանալի է, հրաշալի խոսում է հայերեն: Դուք իհարկե, ընկերանում եք, և նա քեզ առաջարկում է մի «փոքրիկ» տիեզերական զբոսանք կատարել: Դու չես ուզում մայրիկին արթնացնել և փոքրիկ նամակ-գրություն ես գրում, որ նա չանհանգստանա: Ի՞նչ կգրես:

Քարեկիրթ հաղորդակցություն

Քարեկիրթ շփման, հաղորդակցության կարողությունների զարգացումը տարրական դասարաններում մի քանի խնդրի լուծում է ենթադրում.

- տարբերակել քարեկիրթ և ոչ քարեկիրթ խոսքն ու պահվածքը, քարեկիրթ խոսքի հնչերանգը,
- իմանալ քարեկիրթ, սիրալիր բառեր, բառակապակցություններ,

- կարողանալ կիրառել դրանք խոսքային տարբեր իրավիճակներին համապատասխան:

Ուսուցչի հանձնարարությամբ երեխաները թվարկում են ողջույնի, բարևի իրենց իմացած խոսքերը, բառերն ու արտահայտությունները: Դրանք գրում են գրատախտակին և փորձում են տարբերակել, թե դրանցից որը երբ, ում և ինչ իրավիճակում է ամենից հարմար ասելը: Լրացնել աղյուսակը .

Ի՞նչ ես ասում ողջունելիս	Ո՞ւմ ես ողջունում
Բարև	Բոլորին
Բարև Ձեձ	Մեծերին, ուսուցչին, անձանոթներին և այլն
Ողջույն	Ընկերոջը, քրոջը, եղբորը, հասակակիցներին
Բարի լույս	Ընտանիքի անդամներին, բոլորին
Բարի օր	բոլորին
Բարի երեկո	բոլորին

Հիշի՛ր և գրի՛ր / կամ տեքստից դուրս գրիր/ հեքիաթներում հանդիպող ողջույնի ձևեր:

Գրի՛ր հրաժեշտին օգտագործվող բառեր.

Գտի՛ր իրավիճակին համապատասխան բառեր

Պատկերացրու, որ այսօր ընկերոջդ ծննդյան օրն է: **Շնորհավորի՛ր** նրան:

Քո ընկերն ընկել է, ցավեցրել է ծունկը, **հանգստացրո՛ւ** նրան:

Գտի՛ր իրավիճակին համապատասխան բառեր

Ձեր դասարանը պարտվել է մրցույթում: **Մխիթարի՛ր** թիմակիցներին:

Քո փոքր քույրն առաջին անգամ գրել է ա տառը, **գովի՛ր** նրան:

Գտի՛ր իրավիճակին համապատասխան բառեր

Ուսուցիչը հիվանդ է, դասի չի եկել, և դուք կարող եք տուն գնալ: Այդ մասին **հայտնի՛ր** ընկերոջդ:

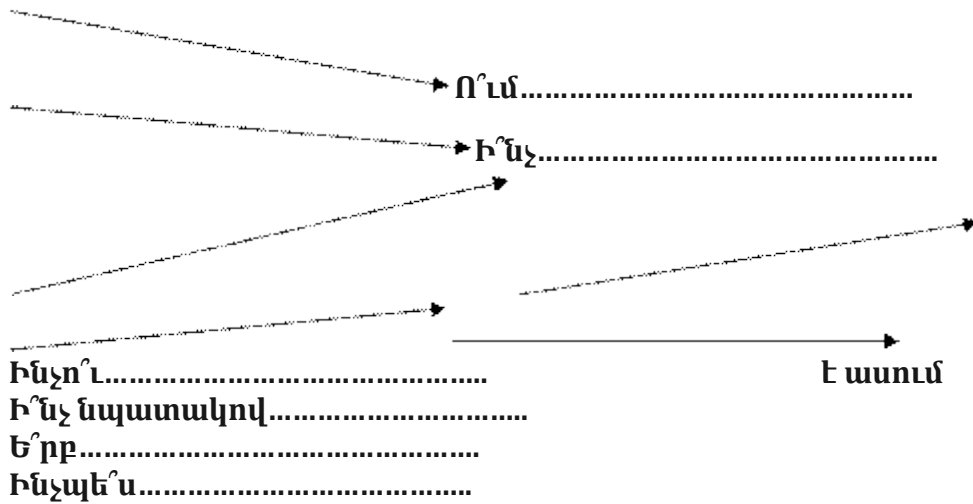
Դասդ չես սովորել: Ուսուցիչը հարցնում է պատճառը: **Արդարացի՛ր**:

2-րդ դասարան

Պոչատ աղվեսը

Հիշի՛ր «Պոչատ աղվեսը» հեքիաթը և պատասխանի՛ր հետևյալ հարցերին:

→ Ո՞վ.....

1-2 դասարան

Բաց թողնված բառերի փոխարեն անհրաժեշտ նկարը նկարի՛ր և կարդա՛:

ծաղիկ

ոզնի

բարև

անտառ

Մի կար, մի բարի.....: Այնտեղ շատ.....կային: Մի օր..... ելավ և տվեց:շատ զարմացան, և նրանք էլ ասացին՝

Այդպես նրանք բարեկամացան:

Կարդալ Դոնալդ Բիսեթի «Շնորհակալությունը, ներեցեքը, խնդրե՛նք» հեքիաթը և քննարկել :

ա) Ե՞րբ և որ իրավիճակներում ենք օգտագործում այդ բառերը:

բ) Ինչպե՞ս պետք է արտասանել այդ բառերը:

գ) Արտասանեք դրանք տարբեր հնչերանգներով և պատկերացրեք արձագանքները:

դ) Կազմեք երկխոսություններ և դերերով ներկայացրեք դրանք:

Խոսքային ժանրեր

Լեզուն նախ և առաջ կենդանի հաղորդակցության միջոց է, ուրեմն շատ կարևոր է ուսումնական տեքստերին նաև հաղորդակցական ուղղվածություն տալ, ինչը մեծապես կնպաստի երեխայի խոսքի և հաղորդակցական կարողությունների զարգացմանը: Տեքստը ընդհանուր թեմայով, հիմնական իմաստով և կառուցվածքով միավորված

նախադասությունների խումբ է: Տեքստն ունի վերնագիր, որն արտացոլում է թեման կամ հիմնական իմաստը: Երեխան պետք է տարբերակի տեքստը նախադասությունների պարզ գումարից, բանալի-բառեր, պարբերություն, տեքստի հիմնական մասերը՝ սկիզբ, ընթացք, ավարտ:

Ինչպես նախադասությունների խումբը տեքստ դարձավ: Կարդում են իրար հետ ոչ մի կապ չունեցող նախադասությունների խումբ, այնուհետև՝ մոտավորապես նույն քանակի նախադասություններ ունեցող տեքստ: Քննարկման արդյունքում երեխաները հասկանում են, որ երբ նախադասությունները կապված են իրար հետ և պատմում են միևնույն բանի մասին, դրանք դառնում են մեկ ամբողջություն, որն անվանում ենք տեքստ: Իսկ այն, ինչի մասին պատմում է տեքստը, կոչվում է թեմա, որին առնչվող վերնագրեր կարող են առաջարկել: Հասկանալ տեքստը , նշանակում է հասկանալ նրա գլխավոր միտքը, գաղափարը: Հիմնական միտքը արտահայտվում է ամբողջ տեքստում, բայց դրա մասին կարող է հուշել տեքստի մի որոշակի նախադասություն, որը լինում է տեքստի սկզբում կամ վերջում:

Տեքստի տեսակները

Կան տեքստեր, որտեղ հիմնականում պատմվում է դեպքերի, հերոսների արարքների մասին: Այդպիսի տեքստերը կոչվում են պատմողական (հեքիաթ , պատմվածք): Կան տեքստեր , որոնց մեջ հիմնականում նկարագրվում են մարդիկ, բնությունը, առարկաները: Այդպիսի տեքստը կոչվում է նկարագրական (հեքիաթ, պատմվածք, հանելուկ, հայտարարություն, գովազդ): Կան տեքստեր, որոնցում հիմնականում բացատրվում են դեպքերի, երևույթների պատճառները, ապացուցվում է ինչ-որ բան: Այդպիսի տեքստերը կոչվում են դատողական բնույթի: Հանձնարարություն Երեխաներին առաջադրանք տալ իրենց կյանքից ու առօրյայից պատմություններ պատմել, նկարագրել, դատողություններ անել, հետևելով, որ պահպանվեն տեքստի տեսակի գլխավոր առանձնահատկությունները:

Կարդա՛: Պարզի՛ր, թե ինչ էր քո կարդացածը՝ տե՛քստ, թե՛

Մինչև երեկո թիթեռը ուրախ թռչում էր ծաղկից ծաղիկ: Գարնանային մի պայծառ, գեղեցիկ ու հիանալի օր էր: Նա այնքան գեղեցիկ էր, որ կարծես ծիածանից էր ծնվել: Այդ օրը ծնվեց փոքրիկ թիթեռնիկը: Թռչուններն ու ծաղիկները բարի նախանձով էին նայում թիթեռի գույզնույն թևիկներին: Երբ մուլթն ընկավ, թիթեռի աչիկները փակվեցին: Ծաղիկները խղճացին ու շատ ավստեցին գեղեցիկ թիթեռին:

Դարձրո՛ւ տեքստ:

1-2 դասարան

Աշակերտի՝ դատողական տեքստի շարադրման օրինակ

Նամակ ուլիկին

Սիրելի ուլիկ ջան: Երբ ես կարդացի քո մասին, իմ տրամադրությունը շատ բարձրացավ: Երբ ես կարդում էի և հասա այն մասին, որ գայլը դուռը թակում է, ես շատ վախեցա, որ դու դուռը բաց կանես, և քո մայրը կտխրի: Բայց բախտս բերեց, որ դուռս բաց չարիք, և քո մայրը չտխրեց:

Արի՛ նամակ գրենք գալին:

Նամակ գայլին

Այստեղ գրի՛ր գայլի հասցեն.

Իսկ այստեղ գրի՛ր քո հասցեն.

Այստեղ գրի՛ր պոզավոր բառեր.

Իսկ այստեղ գրիր գալլ բառեր.

2-4 դասարան

Դատողական տեքստի կազմում

Ուղտը և փուշը

Անապատով ուղտերի քարավան էր գնում: Նրանք բոլորն էլ հոգնած ու քաղցած էին: Մի ուղտ ետ մնաց մյուսներից, որ ուտելիք փնտրի, հանկարծ մի փուշ տեսավ: Նա ասաց.

-Ա՛յ խոտ, դու շատ ես փշոտ, բայց ես էլ շատ քաղցած եմ, ստիպված պետք է քեզ ուտեմ:

Այդ օրվանից անապատի երկար ճանապարհներին ուղտերը փուշ են ուտում:

Հորինի՛ր.

Ինչո՞ւ է ուղտը ծոմոված

Շարունակի՛ր

Քաղցած ուղտ

Քաղցած

Քաղցած

Քաղցած

Քաղցած

դեղին անապատ

անապատ

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Երեխան մայրենի լեզվի կրողն է: Նա լավ թե վատ, ճիշտ թե սխալ անընդհատ հաղորդակցվում է, ճանաչում ինքն իրեն, արտահայտում իր մտքերը, փորձում հասկանալ ու հասկանալի լինել: Մայրենի լեզվի ուսուցում ասվածը պայմանական է, քանզի մարդն այն յուրացնում է ամբողջ կյանքի ընթացքում: Երեխան ծնված օրվանից արդեն կրում է մայրենի լեզուն: Կրտսեր դպրոցի նպատակը և խնդիրն է դառնում օգնել երեխային գրավոր և բանավոր խոսքը ճիշտ ձևակերպել, կարողանալ արտահայտել իր հույզերը, զգացմունքները ու հաղորդակցվել: Մայրենի լեզվի ուսուցումը, որպես ուսուցման հիմնական լեզու, անընդհատ է ու սերտորեն կապված է սովորողի բնականոն, անկաշկանդ, ստեղծագործող, տրամաբանող, ազատ արժեհամակարգի ձևավորմանը: Այսպիսով լեզվի տիրապետման իմաստը ոչ միայն և ոչ այնքան լեզվական և մշակութային գիտելիքների յուրացումն է, որքան այդ գիտելիքների հիման վրա խոսքային գործունեության ակտիվ տիրապետումը, որը արդի ժամանակներում շատ կարևոր է: Երեխան պետք է կարողանա դատողություններ անել, արտահայտել իր կարծիքը, կարողանա բանավիճել ընկերների հետ այս կամ այն հարցի շուրջ:

<<Խոսք և հաղորդակցություն>> ժամերի կառուցվածքը պայմանավորված է ուսումնական խնդիրների և խոսքային իրավիճակների բովանդակությամբ և նպատակներով:

Վերը նշված նպատակներն ու խնդիրները միտված են արդյունավետ խոսքային կարողությունների ձևավորմանն ու զարգացմանը, ուստի նաև՝ արդյունավետ շփվող և հաղորդակցվող անձի ձևավորմանը:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

<<Խոսք և հաղորդակցություն>> Կ. Թորոսյան, Գ. Թերզյան, Հ. Խաչատրյան

Հանրակրթության պետական չափորոշիչ

Տեր -Գրիգորյան «Խոսքի զարգացման մեթոդիկա», Երևան Լույս հրատարակչություն, 1974թ.:

Թորոսյան Կ., Չիբուխյան Կ., Մուսայեյան Ս. «Գնահատման նյութերի ժողովածու,բանավոր հարցում», Հրազդան 2010

Թորոսյան Կ., Սարգսյան Վ., Չիբուխյան Կ., Խաչատրյան Հ., Ջիլավյան Ե.,Գրիգորյան Ս., «Մայրենի- 2 », Մեթոդական ձեռնարկ, Երևան 2007